

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	55
<i>БЕСПАЛЬКО Л. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ НА УРОКАХ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МИСТЕЦТВО»	58
<i>БЕЛЕЙ Х.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	60
<i>БЛИЧКО В.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ РЕСУРС ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ.....	63
<i>БОЙКО А. Т., БОЙКО А. І.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «КОРЕНІ МНОГОЧЛЕНІВ» НА ФАКУЛЬТАТИВНИХ КУРСАХ З МАТЕМАТИКИ У СУЧАСНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	65
<i>БОЙЧУК М. В., ВЕСЕЛЬСЬКА Т. В.</i> ЦИФРОВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	68
<i>БОКША Н.І., СЕДОУХОВА Є.В.</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	70
<i>БОЧКОР О.О., ГОРВАТ М.В.</i> РОЛЬ І МІСЦЕ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	72
<i>БЛУДОВА Ю.О., ЗГОННИК К.С.</i> РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НУШ.....	75
<i>БРЕЦКО А. В., МОЧАН Т. М.</i> РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ВИХОВАННЯ	77
<i>БРИЖАК Н.Ю.</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	79
<i>БРИЖАК Н.Ю., КУНАК А.В.</i> ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	82
<i>БРИЖАК Н. Ю., КОМАР О. В., ПОНОМАРЕНКО Ю. С.</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ НУШ	84
<i>БРИЖАК Н.Ю., РОСАДА Д.А.</i> ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ».....	87
<i>БРИКОВА Є.В., АЛМАШІЙ Є.В.</i> ПРИЙОМИ МОТИВАЦІЇ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	89
<i>ВЛК Н.В. ГАЛА М.М.</i> МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.....	92
<i>ВОВЧОК В.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ФОРМУВАННЯ СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС УРОКІВ-ЕКСКУРСІЙ В ПРИРОДУ.....	94

мейного виховання» та інших висвітлював питання виховання дітей у сім'ї крізь призму етнопедагогіки, обґрунтовував ведучі напрями української етнопедагогіки: духовно-моральне, трудове, розумове, естетичне і фізичне. Всі ці напрямки виховання дитини з перших днів життя є невід'ємною складовою системи сімейного виховання, яке спрямоване на формування особистості. На думку М. Стельмаховича, молодь необхідно виховувати на таких моральних поняттях, як вірність і рівноправність в сімейному житті, повагу і повагу до старших, своїм батькам і, перш за все, до матері: «для кожної дитини його мама серед усіх людей найкраща, найдорожча, найближча» [3, с. 4].

Таким чином, розгляд проблеми формування моральних почуттів в історії педагогічної думки поглиблює наше розуміння самої суті цього поняття, що дозволить у подальшому виявити його структуру у здобувачів початкової освіти.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори. У 2 кн. Кн. 1 / С. Ф. Русова. - Київ : Либідь, 1997. - 272 с.
3. Стельмахович М. Виховний ідеал української народної педагогіки [Текст] / М. Стельмахович // Початкова школа. – 1998. – №6. – С. 1 – 5.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 2. – С. 670.
5. Ушинський К. Д. Рідне слово. Книга для тих, хто навчає // Ушинський КД Твори. – 1955.- №. 6., – С. 391-396.

»

**БРИЖАК Н. Ю.,
КОМАР О. В.,**

ПОНОМАРЕНКО Ю. С.,

Мукачівський державний університет, Україна

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ НУШ

В концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року наголошується, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працюю-

вати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими вміннями [2]. Концептуальні засади Нової української школи пропонують педагогам долучитися до компетентнісної парадигми освіти й педагогіки партнерства.

За «Концепцією нової української школи»: «В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат» [3, с. 14]. Педагогіка партнерства набуває важливого значення як вектор гуманного і творчого підходу до кожного учасника освітнього процесу. Новий зміст освіти щодо співробітництва педагогів орієнтує вчителів, батьків на особистісний розвиток учнів, на поважне ставлення до дітей.

Основи педагогіки партнерства розроблено Ш. Амонашвілі, В. Сухомлинським, І. Волковим, А. Макаренком, В. Караковським, С. Лисенковою, О. Савченко, В. Шаталовим та іншими. Учень в умовах використання педагогіки партнерства виступає добровільним і всебічно зацікавленим учасником освітнього процесу, що розуміє його мету й завдання та несе відповідальність за його результати.

Вчитель Нової української школи, згідно Концепції НУШ, користується свободою творчості і професійного розвитку. Педагогіка партнерства є однією з основ школи, заснованій на взаємній повазі до особистості, праві вибору і відповідальності за прийняття рішень. Учитель, учень та батьки мають бути партнерами; школа ініціює глибше залучення родини до побудови індивідуальної освітньої траєкторії дитини.

Ключовими в педагогіці партнерства є сукупність понять, трактування окремих з них допоможе осмислити сутність цієї проблеми.

Партнер — це той, хто бере участь у певній справі разом із ким-небудь. Партнерство — добровільна співпраця двох або кількох осіб, це найвища форма співпраці.

О. Барабаш пояснює «педагогіку партнерства» як «напрямок педагогіки, який передбачає узагальнення, проектування оптимальних умов, прийомів, методів формування та розвитку особистості школяра на гуманістичних засадах» [1, с. 3].

Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні їй права на вибір, на власну гідність, на повагу. Нова школа сприяє батькам у здобутті спеціальних знань про психологічні особливості розвитку дитини, ознайомлення з ефективними способами, методами, прийомами виховання, формування характеру тощо [3].

Педагогіка партнерства – чітко визначена система взаємин усіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, учителів), що:

- організовується на принципах добровільності й спільних інтересів;
- базується на принципах гуманізму і творчого підходу до розвитку особистості;
- передбачає активне залучення всіх учасників до реалізації спільних завдань та їхню готовність брати на себе відповідальність за результати роботи [3].

Головним завданням педагогіки партнерства є подолання інертності мислення, перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, яке реалізується у спільній діяльності учителя і учнів, учителя і батьків, що передбачає взаєморозуміння, спільність інтересів і прагнень із метою особистісного розвитку школярів [3].

Педагогіка партнерства містить такі принципи, як повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення один до одного всіх учасників освітнього процесу; діалог, взаємодія, взаємоповага, довіра у відносинах; розподілене лідерство, проактивність або інтернальність, право вибору і відповідальність за нього; рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей.

Н. Бібік у посібнику «Нова українська школа: поради для вчителя» рекомендує: «як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захопливі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо» [2, с.18].

Отже, педагогіка партнерства – це напрям педагогіки, що включає систему методів і прийомів виховання та навчання на засадах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості, визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, що не заперечує різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення та взаємну вимогливість.

Список використаних джерел

1. Барабаш О. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу / О. Барабаш // *Учитель початкової школи.* – 2018. – № 8. – С.3–7.
2. Бібік Н. *Нова українська школа: поради для вчителя* / Н. Бібік. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 175 с.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти [Електронний ресурс]. – Б.в., 2016. – 34 с. – Режим доступу: 37 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>

»

**БРИЖАК Н.Ю.,
РОСАДА Д.А.**

Мукачівський державний університет, Україна

ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»

Сучасна школа й суспільство все більш явно потребує педагога, який готовий працювати в інноваційному режимі, в умовах надзвичайно динамічних змін. Основними суб'єктами та ініціаторами інновацій є, насамперед, педагоги-новатори, тому проблема ефективності й результативності реалізації освітніх інновацій має розглядатися у площині розвитку їх інтерактивної компетентності.

Компетентність (від лат. *competens* (*competentis*) – належний, відповідний), за матеріалами словника іншомовних слів, означає поінформованість, обізнаність, авторитетність [2, с. 282].

Компетентність як властивість за значенням компетентний, тобто: 1) такий, що має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний – вживається у тлумачному словнику української мови.

У Державному стандарті початкової освіти компетентність розуміється як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається зі знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [3].

Інший аспект компетентності розкриває Н. Бібік, вважаючи, що компетентність представляє освітні результати, які досягаються не лише засобами змісту освіти, але й соціальної взаємодії; як у міжособистісному, так і в інституційному культурному контексті [1, с. 46]. Підтримує цю думку О. Пометун, учена розкриває поняття компетентності через «спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>